

3. Пасічник І. Д. Музей «Волинська ікона» як феномен сакрального мистецтва. *Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки. Серія: Мистецтвознавство*. 2020. № 3. С. 45–52.
5. Міжнародна рада музеїв (ICOM). Етичний кодекс ICOM для музеїв. Київ: ICOM Україна, 2017. 26 с.
6. Категорія: Музеї Луцька. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Музеї_Луцька (дата звернення: 05.04.2025).
7. Інформація про роботу галузі культури у 2023 році. Офіційний сайт Луцької міської ради. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/informatsiia-pro-robotu-haluzi-kultury-u-2023-rotsi> (дата звернення: 05.04.2025).

Стельмах Валентина Юріївна,

кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

Ковальчук Вікторія Вікторівна,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

**ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ КОНТИНЕНТАЛЬНОСТІ КЛІМАТУ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ІНДЕКСОМ М. ІВАНОВА**

Волинська область розташована на північному-заході України в межах помірного кліматичного поясу. Кліматичні умови території формуються під впливом Атлантико-континентального перенесення повітряних мас, що зумовлює помірно вологий клімат із м'якою зимою, нестійким морозним періодом, помірно теплим літом, достатньою кількістю опадів і затяжними перехідними сезонами – весною та осінню [1, с. 43].

У сучасній кліматології континентальність клімату розглядають як одну з основних характеристик, що відображає ступінь впливу суходолу та віддаленість території від океану на формування її кліматичних особливостей.

Кількісна оцінка ступеня континентальності клімату є важливою складовою регіональних кліматичних досліджень. Серед індексів, запропонованих різними авторами (С. Хромов, Л. Горчинський, В. Конрад), індекс М. М. Іванова (1953) вирізняється простотою розрахунку та зрозумілою інтерпретацією результатів [3, с. 15]. Метою нашої роботи є аналіз просторового розподілу цього індексу у Волинській області на основі даних отриманих із метеорологічних станцій Волинської області за період 2001-2020 рр.

Індекс М. Іванова враховує показники річної амплітуди температури повітря та географічної широти пункту спостереження. Математична формула має наступний вигляд:

$$K_i = \frac{A}{0,33 \varphi} 100\% , \quad (1)$$

де A – річна амплітуда температури повітря, °С; φ – географічна широта пункту.

Відповідно до класифікації М. М. Іванова, виокремлюють кілька рівнів континентальності клімату: вкрай океанічний – менше 48 %, океанічний – 48-56 %, помірно океанічний – 57-68 %, морський – 69-82 %, слабо морський – 83-100 %, слабо континентальний – 101-120 %, помірно континентальний – 121-146 %, континентальний – 147-177%, різко континентальний – 178-214%, а також вкрай континентальний – понад 214 % [5, с. 207].

Відповідні розрахунки індексу континентальності було здійснено на основі даних ВОЦГМ (м. Луцьк). Спостереження за погодою у Волинській області здійснюється на шести метеорологічних станціях: Луцьк, Володимир, Ковель, Любешів, Світязь, Маневичі.

Аналіз розрахованих показників індексу континентальності Іванова свідчить про незначну просторову диференціацію континентальності клімату в межах Волинської області. Значення індексу коливаються від 134,0% до 138,0%, що відповідно до

класифікації характеризує клімат регіону як помірно континентальний (табл. 1.).

У просторовому відношенні, згідно отриманих даних, помітним є закономірне зростання континентальності клімату із заходу на схід. Така тенденція пояснюється поступовим послабленням впливу вологих атлантичних повітряних мас у напрямку від західних районів до внутрішніх частин області та збільшенням ролі континентальних повітряних мас. У західній частині Волині клімат є дещо м'якшим і вологішим, тоді як у центральних та східних районах зростає річна амплітуда температур і посилюються континентальні риси клімату.

Найвищий показник індексу континентальності зафіксований у Луцьку – 138,0 %. Це свідчить про більш виражені континентальні риси клімату в центральній частині області. Причиною є розташування Луцька на більш віддаленій від великих водних об'єктів території, а також значний вплив трансформованих континентальних повітряних мас. Для міста характерні вищі літні температури та більша амплітуда температур протягом року. Крім того, урбанізоване середовище Луцька формує ефект «теплового острова», що також може сприяти зростанню показника континентальності [4, с. 46].

Таблиця 1

Індекси континентальності клімату Волинської області в 2001-2020 рр. (за М.М. Івановим)

<i>Метеостанція</i>	<i>Амплітуда А, °С</i>	<i>Широта, φ (дес.)</i>	<i>Індекс К_в, %</i>
Луцьк	23,1	50.72	138,0
Володимир	22,5	50.83	134,1
Ковель	22,7	51.20	134,3
Любешів	22,9	51.77	134,0
Світязь	22,8	51.48	134,2
Маневичі	23,0	51.28	135,9

**визначено авторами за даними ВОЦГМ.*

Водночас із загальної закономірності дещо вирізняється метеостанція Любешів, де зафіксовано найнижчий показник індексу

континентальності – 134,0%. Незважаючи на те, що річна амплітуда температур у Любешові лише трохи менша, ніж у Луцьку, нижчий показник індексу континентальності пояснюється насамперед більш північним положенням метеостанції. Додатковий вплив мають фізико-географічні особливості північної частини Волинської області. Територія Любешівщини характеризується значною заболоченістю, великою кількістю річок, меліоративних каналів і лісових масивів Полісся. Підвищена вологість повітря та значний вплив підстильної поверхні пом'якшують температурний режим: влітку повітря прогрівається повільніше, а взимку охолоджується менш інтенсивно [1, с. 67-80].

Отже, результати дослідження індексу континентальності клімату за М.М. Івановим підтвердили, що в межах Волинської області континентальність клімату загалом зростає із заходу на схід, що пов'язано зі збільшенням річної амплітуди температур повітря та послабленням впливу атлантичних повітряних мас. Найвищі показники характерні для центральної частини області, де спостерігаються більші сезонні температурні контрасти. Водночас метеостанція Любешів дещо відхиляється від загальної закономірності: попри близькі значення річної амплітуди температур, індекс континентальності тут є найнижчим. Це пояснюється впливом широтного чинника, який враховується у формулі М.М. Іванова, а також особливостями природних умов Полісся, що сприяють пом'якшенню клімату.

Література

1. Геренчук К. І. (ред.). Природа Волинської області. Львів: Видавниче об'єднання «Вища школа», 1975. 147 с.
2. Затула В. І., Затула Н. І. Річна амплітуда температури повітря і континентальність клімату України. *Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. 2013. Т. 4. С. 95–101.
3. Затула В. І. Практикум з кліматології: методичні рекомендації до виконання практичних робіт. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2022. 69 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/05/practikum-climatology_zatula.pdf

4. Павловська Т. С., Федонюк М. А., Рудик О. В. Температурний режим повітря у Волинській області: хронологічний та хорологічний аспекти. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. Вип. 1. С. 39-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2023.1.04>
5. Проценко Г.Д. Метеорологія та кліматологія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 265 с.

Яроменко Оксана Володимирівна,

кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії і туризму, начальник відділу з наукової діяльності та аспірантури ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне

Дворак Юлія Миколаївна,

вчитель географії Селецького ліцею імені Олега Ващишина Дубровицької міської ради, м. Дубровиця

Дворак Леонід Віталійович,

учень II класу Селецького ліцею імені Олега Ващишина Дубровицької міської ради, м. Дубровиця

**ЧИСЕЛЬНІСТЬ ВПО ТА ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ
МІГРАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ ДУБРОВИЦЬКОЇ ГРОМАДИ**

Дослідження чисельності внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та вивчення географічних аспектів міграції на території Дубровицької громади є вкрай актуальним у контексті сучасних суспільно-демографічних змін, що провокує повномасштабна війна в Україні. Масове переміщення населення з регіонів активних бойових дій призвело до істотної трансформації розподілу населення, навантаження на соціальну інфраструктуру та розвитку територіальних громад.